

Pedagogika II

Nekázeň
Eva Trnová

Nekázeň – problém dnešní školy!?

<http://www.novinky.cz/domaci/385138-drze-deti-kantori-byvaji-zoufali.html>

- Průcha Jan: Třetina začínajících učitelů má problémy s kázní - kniha

Moderní pedagogika, Portál, 4. přepracované vydání.

- *Bendl:* Nekázeň žáků ve škole představuje jeden hlavních stresorů jak žáků, tak učitelů. Projevy školní nekázně jsou častým důvodem obav a strachu žáků ze školy, jakož i jedním z hlavních důvodů, proč učitelé opouštějí své povolání a proč absolventi pedagogických fakult nenastupují jako učitelé do škol.

Co učitelé považují za nekázeň

- Nejčastější projevy nevhodného chování: **přílišné povídání nebo mluvení bez vyvolání, hluchnost, nevěnování pozornosti učiteli, neplnění zadaných úkolů, bezdůvodné opouštění svého místa, rušení ostatních žáků, pozdní příchody do hodiny....**

Co je to kázeň?

- Obecně lze kázeň definovat jako vědomé dodržování zadaných norem.
- dodržování **stanovených** nebo **dobrovolně přijatých** norem
- Typy kázně:
 - vynucená – uvědomělá
 - vnější – vnitřní
 - autoritativní – demokratická
 - formální – neformální

Norma je požadavek na chování člověka, určený buď k závaznému vyžadování nebo k posuzování jejich přijatelnosti nebo obvyklosti. Normy jsou psané i nepsané a mají různou míru závaznosti a různý rozsah platnosti. **Norma** je všeobecně závazné pravidlo - ***společenské zvyky, mravní obyčeje a zákony.***

Normalita - Záleží jen na subjektivním pohledu jedince na věc, na našem vnitřním rozpoložení co vlastně označíme za normální. A toto chápání jedince je velice nestabilní oproti názorům společnosti, od které normy normality získáváme. **Normalita** je stav, chování a jednání odpovídající normám

Podle MKN-10 (1992) jsou poruchy chování u dětí definovány jako opakující se a trvalý (nejméně 6 měsíců) vzorec chování, které porušují sociální normy a sociální očekávání přiměřené věku dítěte. Za poruchu chování tak nepovažujeme přestupky, které se vyskytují jednorázově, nebo se dvakrát, třikrát opakují. V tomto případě může jít o impulzivní projev jedince, který vyplývá z jeho nezralosti. I těmto projevům však je třeba věnovat pozornost, aby se zabránilo rozvoji vážnější poruchy (Říčan, Krejčířová, 1995).

Problémy v chování x poruchy chování

- **Poruchy chování** - jsou definovány jako nemoc a jejich základní třídění najdeme v 10. revizi mezinárodní klasifikace nemocí (MKN)
- Poruchy emocí nebo chování jsou chápány jako specifický typ postižení, jehož projevem je chování a emociální reakce žáka, které se odchyľují od relevantních věkových a kulturně-etnických norem.
- Speciální pedagogika - ve speciálně pedagogické literatuře lze nalézt rozlišení žáků s problémy v chování a žáků s poruchami chování s odkazem na motivaci chování, na délku trvání „problémového“ chování a ve způsobech pedagogického vedení, které je považováno za efektivnější. Typ žáků s poruchami chování chápe jako ten závažnější (Vojtová 2005).

Příčiny nekázně

- **biologické faktory** („poruchy CNS“ - odchylky stavby a funkce nervové soustavy žáka)
- **sociální faktory** - vliv rodiny, sociální skupiny (party, třídy), společnosti, médií
- **situační faktory** – vliv určité okamžité situace ve třídě, přetrvávající atmosféra související s událostí v předchozí hodině, nudný výklad učitele, apod.

Kdo za to může?

ŽÁK?

UČITEL?

RODIČ?

PŘÍRODA?

NIKDO?

VŠICHNI?

Nuda

- Čeští žáci se nudí nejvíc ze všech žáků, kteří se zúčastnili PISA výzkumu

Školní řád a školní kázeň

- *Školní kázeň v intenci obecné definice lze definovat jako vědomé dodržování školního řádu a pokynů stanovených učiteli, popř. dalšími zaměstnanci školy.*

Funkce školních řadů:

- zajištění hladkého fungování školy,
- ochrana žáků, zajištění bezpečnosti a zdraví učitelů a zaměstnanců školy,
- udržení přijatelné míry slušnosti mezi žáky, učiteli, nepedagogickými pracovníky a návštěvníky škol,
- dosažení maximální míry spolupracujícího chování,
- omezení rušení okolí (ostatních tříd) činnostmi prováděnými v rámci výuky,
- poskytnutí podkladů při řešení pojistné události,
- vytvoření vnitřní struktury chování u dětí.

Funkce školní kázně:

- orientační (vodítko v oblasti hodnotové orientace),
- bezpečnostní (ochrana žáků před násilím ze strany spolužáků),
- výkonová (zvyšování výkonu a efektivity práce)
- hygienická (ochrana žáků před škodlivými vlivy, včetně drog),
- ekonomická (ochrana před vandalismem a krádežemi),
- prognostická (ochrana před budoucí kriminální dráhou).

Teorie neukázněného chování žáků:

- Langová (1992, s. 82) uvádí přehled teorií, ze kterých mohou učitelé vycházet, když se snaží objevit příčiny nevhodného chování žáků.

1) Biologické teorie (neukázněné chování je součástí žákovy konstituce).

2) Psychodynamické teorie (neukázněné chování je důsledkem neúspěšného vyrovnání se s vnějšími i vnitřními konflikty během zrání dítěte).

3) Behaviorální teorie (neukázněné chování je naučené a lze ho odstranit tak, že se žák naučí novému chování).

4) Socioekologické (environmentální) teorie (neukázněné chování je výsledkem dynamiky interakce mezi žákem a jeho prostředím).

Jak si poradit s nekázní?

- **Dvojí řešení nekázně** (časové hledisko):
 - a) **okamžité** (vede k zastavení nekázně a bezprostřední nápravě),
 - b) **dlouhodobé** (snaží se zjistit a eliminovat hlubší příčiny nekázně, ať už spočívají v pedagogické práci školy, v rodině nebo v širším sociálním prostředí).

Postup učitele při řešení nekázně:

- a) rozpoznat projevy neukázněného chování žáka,
- b) zjistit pravděpodobné příčiny jeho nekázně,
- c) na základě zmapování příčin nekázně, vlastní výchovatelské zkušenosti či po konzultaci spříslušnými odborníky volit opatření na podporu kázně a přístup k žákovi (skupině žáků či celé třídě).

